ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 15ης Οκτωβρίου 1991 *

Στην υπόθεση C-302/90,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του cour du travail de Mons (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Caisse auxiliaire d'assurance maladie-invalidité (CAAMI), υποστηριζόμενου από το

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI),

παρεμβαίνον,

και

Napoléon και Jocelyne Faux,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1963, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των μεθοριακών εργαζομένων (JO 1963, 62, σ. 1314),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Sir Gordon Slynn, πρόεδρο τμήματος και προεδρεύοντα, F. Grévisse, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— το INAMI, παρεμβαίνον στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενο από τους A. Wattier και J. Saint-Ghislain, δικηγόρους Mons,

— το ζεύγος Faux, εφεσίβλητοι στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενοι από τους Gaston Dramaix και José Chevalier, δικηγόρους Mons,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Δημήτριο Γκουλούση, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις παρατηρήσεις που ανέπτυξε προφορικά η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1990, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Οκτωβρίου 1990, το cour du travail de Mons υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1963, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των μεθοριακών εργαζομένων (JO 1963, 62, σ. 1314), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ των Napoléon και Jocelyne Faux, κληρονόμων της Desse, η οποία πέθανε κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, και του caisse auxiliaire d'assurance maladie-invalidité (Επικουρικού Ταμείου Ασφαλίσεως κατά Ασθενειών και Αναπηρίας, στο εξής: CAAMI) και του Institut national d'assurance maladie-invalidité (Εθνικού Ινιστιτούτου Ασφαλίσεως κατά Ασθενειών και Αναπηρίας, στο εξής: INAMI), παρεμβαίνοντος.

3 Η Desse, η οποία είχε τη γαλλική ιθαγένεια και εργάστηκε στο Βέλγιο ως μεθοριακή εργαζομένη από τις 25 Φεβρουαρίου 1957 μέχρι τις 4 Δεκεμβρίου 1970, ημέρα της απολύσεώς της, έλαβε παροχές λόγω ανεργίας στη Γαλλία βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63 μέχρι τις 11 Οκτωβρίου 1971, πλην της περιόδου μεταξύ 2ας και 21ης Φεβρουαρίου 1971, κατά την οποία της χορηγήθηκαν επιδόματα ασθενείας από τον βελγικό ασφαλιστικό φορέα.

4 Η Desse αναγνωρίστηκε ανίκανη προς εργασία από το CAAMI για την περίοδο από 12 Οκτωβρίου 1971 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1980, ημερομηνία συνταξιοδοτήσεώς της. Εντούτοις, με απόφαση της 11ης Μαΐου 1973 το CAAMI αρνήθηκε να της καταβάλει τις ασφαλιστικές παροχές λόγω ασθένειας-αναπηρίας. Κατά της αποφάσεως αυτής η Desse προσέφυγε ενώπιον του tribunal du travail de Tournai, το οποίο δέχθηκε τα αιτήματά της με απόφαση της 4ης Ιουνίου 1976.

5 Το CAAMI, υποστηριζόμενο από το INAMI, άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του cour du travail de Mons, το οποίο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Χάνει η Γαλλίδα μισθωτή που κατοικεί στη Γαλλία και έχει εργαστεί αποκλειστικά στο Βέλγιο επί 14 περίπου έτη ως μισθωτή την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ (ιδιότητα που εξακολουθούσε να της αναγνωρίζεται κατά τον χρόνο της απολύσεώς της στις 4 Δεκεμβρίου 1970);

Αποτελεί η απώλεια αυτή της ιδιότητας του μεθοριακού εργαζομένου συνέπεια του γεγονότος ότι η εν λόγω μισθωτή τελούσε σε πλήρη ανεργία και ελάμβανε σχετικό επίδομα από τον γαλλικό ασφαλιστικό φορέα του τόπου της κατοικίας

της κατά την περίοδο από 24 Φεβρουαρίου 1971 έως 11 Οκτωβρίου 1971 στο πλαίσιο του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ, της 2ας Απριλίου 1963, ενώ φαίνεται να διατηρεί την ιδιότητα αυτή βάσει των άρθρων 2, παράγραφος 1, και 19, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού;

2) Σε περίπτωση ασθενείας και ανικανότητας προς εργασία και εν συνεχεία ανικανότητας αναγνωρισμένης κατά τη βελγική νομοθεσία περί ασφαλίσεως κατά ασθενείας-αναπηρίας (νόμος της 9ης Αυγούστου 1963) από τις 12 Οκτωβρίου 1971 μέχρι τη συμπλήρωση συντάξιμης ηλικίας (δηλαδή μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1980), μπορεί η ανωτέρω να αξιώσει επίδομα πρωτογενούς ανικανότητας προς εργασία (επί ένα έτος) και στη συνέχεια αναπηρίας από τον αρμόδιο βελγικό φορέα, στο πλαίσιο του άρθρου 6 του κανονισμού 36/63;

3) Πρέπει — σύμφωνα με το πνεύμα του κανονισμού 36/63 και των ειδικών συμπληρωματικών διατάξεων που χρειάστηκε να εκδοθούν (βλ. πέμπτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του κανονισμού) — να γίνει δεκτό ότι η περίοδος ανεργίας στη Γαλλία — καίτοι δεν αναγνωρίστηκε στην εν λόγω χώρα κατοικίας ως περίοδος ασφαλίσεως ή εξομοιούμενη ή ισοδύναμη προς περίοδο ασφαλίσεως — πρέπει να θεωρηθεί στο Βέλγιο, χώρα της προηγουμένης απασχολήσεως, ως περίοδος ασφαλίσεως ή εξομοιούμενη ή ισοδύναμη προς περίοδο ασφαλίσεως (ιδίως ενόψει της εφαρμογής του εθνικού νόμου της 9ης Αυγούστου 1963 περί ασφαλίσεως κατά ασθενείας-αναπηρίας) (άρθρα 66 έως 68 και 75);

Έχει η απάντηση στο ερώτημα αυτό σχέση με τη διάταξη του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63, που επιβάλλει σιωπηρώς την υποχρέωση στον μεθοριακό εργαζόμενο ο οποίος περιέπεσε σε πλήρη ανεργία να ασκήσει το δικαίωμα για επίδομα ανεργίας και επομένως να δηλωθεί ως αναζητών εργασία στη χώρα της κατοικίας του (εν προκειμένω στη Γαλλία) και όχι στη χώρα του τόπου εργασίας και υπαγωγής στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως μισθωτών, στην οποία έχασε την απασχόλησή του;

4) Τέλος, επικουρικώς, για την περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στα τρία πρώτα ερωτήματα και εφαρμογής του κανονισμού 3 από την 1η Οκτωβρίου 1971 και του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 από την 1η Οκτωβρίου 1972 στον τομέα της ασφαλίσεως κατά ασθενείας-αναπηρίας:

Πρέπει ο φορέας της χώρας του τόπου εργασίας και υπαγωγής στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως μισθωτών (εν προκειμένω του Βελγίου) να δεχθεί ότι η

περίοδος ανεργίας για την οποία καταβάλλεται επίδομα στη Γαλλία κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ (καίτοι δεν αναγνωρίζεται στη χώρα αυτή ως περίοδος ασφαλίσεως ή εξομοιούμενη ή ισοδύναμη περίοδος) επέχει θέση περιόδου ασφαλίσεως ή εξομοιούμενης ή ισοδύναμης προς αυτή κατά την έννοια των άρθρων 66 (δοκιμαστική περίοδος) έως 68 και 75 (λόγω της διατηρήσεως της ιδιότητας του δικαιούχου) του νόμου της 9ης Αυγούστου 1963 περί ασφαλίσεως κατά ασθενείας-αναπηρίας; »

6 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω, παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του πρώτου ερωτήματος

7 Με το πρώτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 36/63 έχει την έννοια ότι ο μεθοριακός εργαζόμενος χάνει την ιδιότητα αυτή λόγω του ότι τελεί σε πλήρη ανεργία.

8 Το ΙΝΑΜΙ ισχυρίζεται ότι, για να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κανονισμού 36/63 σε εργαζόμενο, πρέπει ο εργαζόμενος αυτός να καλύπτεται από τον ορισμό του μεθοριακού εργαζομένου, τον οποίο περιέχει το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού αυτού, και ειδικότερα να πληροί την προϋπόθεση εργασίας στο έδαφος άλλου κράτους μέλους από το κράτος της κατοικίας του. Η προϋπόθεση όμως αυτή δεν συντρέχει, όταν ο ενδιαφερόμενος τελεί σε πλήρη ανεργία. Προς στήριξη της απόψεώς του το ΙΝΑΜΙ επικαλείται την ερμηνεία της λέξης « απασχολείται », την οποία έδωσε η διοικητική επιτροπή που συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 43 του κανονισμού 3 του Συμβουλίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 1958, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων (JO 1958, 30, σ. 597). Η επιτροπή αυτή έκρινε ότι η λέξη αυτή είχε ευρύτατη έννοια και κάλυπτε, μεταξύ άλλων, τους « εργαζομένους που τελούν σε μερική ή περιστασιακή ανεργία και εμπίπτουν στις ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 36/63 ». Από την ερμηνεία αυτή το ΙΝΑΜΙ συνάγει το συμπέρασμα ότι όσοι τελούν σε πλήρη ανεργία, των οποίων τα

δικαιώματα επί των παροχών ανεργίας καθορίζονται με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, δεν είναι πλέον μεθοριακοί εργαζόμενοι.

9 Πρέπει να σημειωθεί ότι, αν και η ερμηνεία την οποία υποστηρίζει το INAMI μπορεί να βρει έρεισμα στο γράμμα της φράσης « απασχολείται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους », η οποία περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 36/63, εντούτοις αντιφάσκει προς το περιεχόμενο και το ίδιο το γράμμα άλλων διατάξεων του ίδιου αυτού κανονισμού, και συγκεκριμένα των άρθρων 19, παράγραφος 1, και 10.

10 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού αφορά τις παροχές τις οποίες δικαιούται « ο μεθοριακός εργαζόμενος που τελεί σε πλήρη ανεργία ». Το άρθρο 10 προβλέπει ότι « ο μεθοριακός εργαζόμενος ο οποίος λαμβάνει, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 19, παροχές λόγω ανεργίας προβλεπόμενες από τη νομοθεσία κράτους μέλους μπορεί να αξιώσει κατά την ίδια περίοδο, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς του, τις παροχές σε είδος από τον ασφαλιστικό φορέα του τόπου κατοικίας ». Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι ο άνεργος μεθοριακός εργαζόμενος διατηρεί την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου.

11 Όσον αφορά το επιχείρημα που στηρίζεται στην ερμηνεία της διοικητικής επιτροπής την οποία αφορά το άρθρο 43 του κανονισμού 3, αρκεί η παρατήρηση ότι, όπως συνάγεται από τη δικογραφία, το πρόβλημα που υπήρξε αφορμή για την ερμηνεία αυτή αφορούσε αποκλειστικά και μόνο το ζήτημα αν οι μεθοριακοί εργαζόμενοι στους οποίους χορηγούνται παροχές λόγω μερικής ή περιστασιακής ανεργίας έπρεπε να θεωρούνται ως « απασχολούμενοι » κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 36/63. Αντίθετα, δεν εξετάστηκε καθόλου η περίπτωση των πλήρως ανέργων.

12 Στο πρώτο επομένως ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 36/63 έχει την έννοια ότι ο

μεθοριακός εργαζόμενος δεν χάνει την ιδιότητα αυτή λόγω του ότι τελεί σε πλήρη ανεργία.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

13 Με το δεύτερο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν ο μεθοριακός εργαζόμενος που τελεί σε πλήρη ανεργία μπορεί να αξιώσει από τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους της τελευταίας απασχολήσεως την καταβολή παροχών λόγω ανικανότητας προς εργασία και στη συνέχεια παροχών αναπηρίας.

14 Όσον αφορά καταρχάς τις παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία, αρκεί η παρατήρηση ότι, εφόσον ο μεθοριακός εργαζόμενος που τελεί σε πλήρη ανεργία διατηρεί την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου, στην παρούσα υπόθεση έχει εφαρμογή το άρθρο 6 του κανονισμού 36/63, κατά το οποίο οι χρηματικές παροχές λόγω ασθενείας που μπορούσε να αξιώσει ο μεθοριακός εργαζόμενος βάρυναν το κράτος μέλος απασχολήσεως, εφόσον ο ενδιαφερόμενος κατοικούσε στο έδαφος του κράτους αυτού.

15 Όσον αφορά τις παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία του μεθοριακού εργαζομένου ο οποίος τελεί σε πλήρη ανεργία, από το άρθρο 39, παράγραφος 5, του κανονισμού 1408/71 προκύπτει ότι οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα του κράτους μέλους της κατοικίας του. Όπως όμως τόνισε η Επιτροπή, η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω. Η διάταξη αυτή προστέθηκε στον κανονισμό αυτό με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2793/81 του Συμβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 1981, περί τροποποιήσεως του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ L 275, σ. 1), ο οποίος άρχισε να ισχύει την ημέρα της δημοσιεύσεώς του, δηλαδή στις 29 Σεπτεμβρίου 1981.

16 Επομένως, πρέπει να ληφθεί υπόψη το κείμενο του άρθρου 39 του κανονισμού 1408/71 που ίσχυε κατά την περίοδο που αφορά η διαφορά της κύριας δίκης. Από τις παραγράφους 1 και 2 όμως της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι οι παροχές αναπηρίας βαρύνουν τον ασφαλιστικό φορέα του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία εφαρμοζόταν κατά το χρονικό σημείο της επελεύσεως της ανικανότητας προς εργασία, την οποία διαδέχθηκε η αναπηρία, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπει η νομοθεσία αυτή.

17 Σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης πρέπει να γίνει δεκτό ότι το κράτος μέλος του οποίου η νομοθεσία είχε εφαρμογή κατά τον χρόνο επελεύσεως της ανικανότητας προς εργασία του μεθοριακού εργαζομένου που τελούσε σε πλήρη ανεργία δεν μπορούσε, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού 36/63 και συγκεκριμένα του άρθρου 6, να είναι άλλο από το κράτος της τελευταίας απασχολήσεως.

18 Συνεπώς στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, κατά το δίκαιο που διέπει την κύρια υπόθεση, ο μεθοριακός εργαζόμενος που τελεί σε πλήρη ανεργία μπορεί να αξιώσει τις παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63, στη συνέχεια δε τις παροχές αναπηρίας, δυνάμει του άρθρου 39, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1408/71, από τον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα του κράτους μέλους της τελευταίας απασχολήσεως.

Επί του τρίτου ερωτήματος

19 Με το τρίτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η περίοδος πλήρους ανεργίας μεθοριακού εργαζομένου ο οποίος, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63, υποχρεούται να ασκεί τα δικαιώματά του ως προς τα επιδόματα ανεργίας στο κράτος μέλος κατοικίας πρέπει, μολονότι δεν αναγνωρίζεται στο κράτος αυτό ως περίοδος ασφαλίσεως ασθενείας ή ως εξομοιούμενη περίοδος, να θεωρηθεί ως περίοδος ασφαλίσεως ή ως εξομοιούμενη περίοδος στο κράτος της τελευταίας απασχολήσεως, του οποίου η νομοθεσία, η οποία είχε εφαρμογή κατά τον κρίσιμο χρόνο, εξομοίωνε τις περιόδους ανεργίας που συμπληρώνονταν στο έδαφός του με περιόδους ασφαλίσεως κατά ασθενείας.

20 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό,πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένα στοιχεία του εθνικού δικαίου και του κοινοτικού δικαίου, τα οποία αποτελούν την αιτία του προβλήματος που ανέκυψε στην κύρια δίκη.

21 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο η βελγική νομοθεσία, η οποία αποτελεί την εφαρμοστέα νομοθεσία ως η νομοθεσία του κράτους της τελευταίας απασχολήσεως (βλ. σκέψη 17 ανωτέρω), προέβλεπε μεταξύ των προϋποθέσεων για τη χορήγηση των παροχών λόγω ανικανότητας προς εργασία τη συμπλήρωση μιας περιόδου εργασίας και ασφαλίσεως ορισμένης τουλάχιστον διάρκειας (άρθρα 66 και 68 του βελγικού νόμου της 9ης Αυγούστου 1963, περί καθιερώσεως και οργανώσεως ενός συστήματος υποχρεωτικής ασφαλίσεως κατά ασθενειών και αναπηρίας, *Moniteur*

belge της 1/2.11.1963). Δυνάμει των άρθρων 21, σημείο 3, και 45, παράγραφος 1, σημείο 1, στοιχείο γ, του νόμου αυτού, οι εργαζόμενοι που τελούσαν σε ανεργία αναγνωρίζονταν ως δικαιούχοι των παροχών λόγω ανικανότητας προς εργασία, δηλαδή η περίοδος ανεργίας εξομοιωνόταν προς περίοδο ασφαλίσεως.

22 Από τη Διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι ο αρμόδιος βελγικός ασφαλιστικός φορέας αρνήθηκε να καταβάλει στην Desse τις επίμαχες παροχές, με το αιτιολογικό ότι η περίοδος κατά την οποία η ενδιαφερομένη ελάμβανε παροχές ανεργίας στη Γαλλία, το κράτος κατοικίας της, δεν αναγνωριζόταν από το κράτος αυτό ως περίοδος ασφαλίσεως.

23 Το γεγονός όμως ότι η Desse ελάμβανε τις παροχές ανεργίας στη Γαλλία και όχι στο Βέλγιο ήταν αναγκαία συνέπεια της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Όπως δηλαδή προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63, ο μεθοριακός εργαζόμενος που τελεί σε πλήρη ανεργία μπορεί να αξιώσει μόνο τις παροχές ανεργίας του κράτους μέλους κατοικίας (βλ. απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986, 1/85, Miethe, Συλλογή 1986, σ. 1837, σκέψη 10, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 71, παράγραφος 1, στοιχείο α, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1408/71, η διατύπωση του οποίου είναι εν πολλοίς πανομοιότυπη με τη διατύπωση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63).

24 Ενόψει όλων των ανωτέρω στοιχείων, δεν μπορεί παρά να δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου ως προς το αν η περίοδος κατά την οποία η ενδιαφερομένη ελάμβανε στη Γαλλία παροχές ανεργίας πρέπει να εξομοιωθεί με περίοδο ασφαλίσεως, προκειμένου να της χορηγηθούν παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία κατ' εφαρμογή της βελγικής νομοθεσίας.

25 Όπως έχει δεχθεί επανειλημμένα το Δικαστήριο (βλ. π.χ. απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1967, 14/67, Welchner, Rec. 1967, σ. 427) και όπως ισχυρίστηκε το INAMI, τόσο ο κανονισμός 3 (άρθρο 1, στοιχείο ιστ) όσο και ο κανονισμός 1408/71 (άρθρο 1, στοιχείο ιη), οι οποίοι έχουν εφαρμογή στην κύρια υπόθεση, διευκρινίζουν ότι ως « περίοδοι ασφαλίσεως » νοούνται οι περίοδοι που καθορίζονται ή αναγνωρίζονται ως περίοδοι ασφαλίσεως από τη νομοθεσία υπό την οποία συμπληρώθηκαν.

26 Στις περιπτώσεις όμως όπως αυτή της κύριας δίκης, η ερμηνεία αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα ο μεθοριακός εργαζόμενος, ο οποίος έχει εγγραφεί ως αιτών εργασία στο κράτος μέλος κατοικίας σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63, να στερείται στο κράτος μέλος της τελευταίας απασχολήσεως τις παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία, τις οποίες θα μπορούσε να αξιώσει αν είχε εγγραφεί ως αιτών εργασία σ' αυτό το κράτος μέλος και αν συνεπώς η περίοδος ανεργίας του είχε εξομοιωθεί στο κράτος αυτό με περίοδο ασφαλίσεως ασθενείας.

27 Κατά πάγια όμως νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 1967, 9/67, Colditz, Rec. 1967, σ. 298, της 21ης Οκτωβρίου 1975, 24/75, Petroni, Rec. 1975, σ. 1149, σκέψη 13, και της 7ης Μαρτίου 1991, C-10/90, Masgio, Συλλογή 1991, σ. I-1119, σκέψη 18), η επίτευξη του σκοπού των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης θα διακυβευόταν αν οι διακινούμενοι εργαζόμενοι έχαναν, λόγω της ασκήσεως του δικαιώματός τους προς ελεύθερη κυκλοφορία, τα οφέλη που τους παρέχει ως προς την κοινωνική ασφάλιση η νομοθεσία ενός και μόνο κράτους μέλους.

28 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι διατάξεις των κανονισμών 3 και 1408/71 σχετικά με τον ορισμό των περιόδων ασφαλίσεως δεν μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο που να έχει ως αποτέλεσμα να στερούνται οι διακινούμενοι εργαζόμενοι τα οφέλη που θα μπορούσαν να αξιώσουν βάσει της νομοθεσίας ενός και μόνο κράτους μέλους και να διακυβεύεται επομένως η επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται με τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 1967, Colditz, όπ.π., της 6ης Μαρτίου 1979, 100/78, Rossi, Rec. 1979, σ. 831, και της 12ης Ιουνίου 1980, 733/79, Laterza, Rec. 1980, σ. 1915).

29 Στο τρίτο επομένως ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η περίοδος πλήρους ανεργίας μεθοριακού εργαζομένου ο οποίος, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63, υποχρεούται να ασκεί τα δικαιώματά του επί των επιδομάτων ανεργίας στο κράτος μέλος κατοικίας πρέπει, μολονότι δεν αναγνωρίζεται στο κράτος αυτό ως περίοδος ασφαλίσεως ασθενείας ή ως εξομοιούμενη περίοδος, να θεωρηθεί ως περίοδος ασφαλίσεως ή ως εξομοιούμενη περίοδος στο κράτος της τελευταίας απασχολήσεως, του οποίου η νομοθεσία, η οποία είχε εφαρμογή κατά τον κρίσιμο χρόνο, εξομοίωνε τις περιόδους ανεργίας που συμπληρώνονταν στο έδαφός του με περιόδους ασφαλίσεως ασθενείας.

30 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο τρίτο ερώτημα, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

31 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1990 το cour du travail de Mons, αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1963, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των μεθοριακών εργαζομένων, έχει την έννοια ότι ο μεθοριακός εργαζόμενος δεν χάνει την ιδιότητα αυτή λόγω του ότι τελεί σε πλήρη ανεργία.

2) Κατά το δίκαιο που διέπει την κύρια υπόθεση, ο μεθοριακός εργαζόμενος που τελεί σε πλήρη ανεργία μπορεί να αξιώσει τις παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1963, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των μεθοριακών εργαζομένων, στη συνέχεια δε τις παροχές αναπηρίας, δυνάμει του άρθρου 39, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας.

3) Η περίοδος πλήρους ανεργίας μεθοριακού εργαζομένου ο οποίος, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 36/63/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1963, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των μεθοριακών εργαζομένων, υποχρεούται να ασκεί τα δικαιώματά του επί των επιδομάτων ανεργίας στο κράτος μέλος κατοικίας πρέπει, μολονότι δεν αναγνωρίζεται στο κράτος αυτό ως περίοδος ασφαλίσεως ασθενείας ή ως εξομοιούμενη περίοδος, να θεωρηθεί ως περίοδος ασφαλίσεως ή ως εξομοιούμενη περίοδος στο κράτος της τελευταίας απασχολήσεως, του οποίου η

νομοθεσία, η οποία είχε εφαρμογή κατά τον κρίσιμο χρόνο, εξομοίωνε τις περιόδους ανεργίας που συμπληρώνονταν στο έδαφός του με περιόδους ασφαλίσεως ασθενείας.

Slynn Grévisse

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Οκτωβρίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος τμήματος και προεδρεύων του πέμπτου τμήματος

Gordon Slynn